

діяльності. Виокремимо такі ціннісні орієнтації вчителя-гуманіста: ставлення до педагогічної діяльності як до покликання; мотиваційна спрямованість учителя не тільки на предмет викладання, а й на учня; педагогічний гуманізм (повага до дітей, переконаність у їхніх здібностях і можливостях); прагнення і вміння відчувати іншого як себе, займати на його позицію, розуміти внутрішній світ дитини; діалогізм як бажання і вміння слухати та чути дитину; співпраця як настанова на взаємодію з учнем у процесі спільної діяльності.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження: передбачаємо висвітлення основних принципів розвитку особистості, які спрямовуються на відродження втрачених духовних цінностей і формування гуманних взаємовідносин між людьми.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Духовні цінності в розвитку особистості / Бех І. Д. // Рідна школа. – 1997. – № 1. – С. 45-50.
2. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – 2-е вид. – К.: „Наукова думка”, 1985. – 432 с.
3. Словник іншомовних слів / за ред. П. Пчолкіна. – К., 1985. – 471 с.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К.: Рад. шк., 1976. – Т. 2. – 521 с.

*Наталія Кадлубовська,
магістрант природничого факультету.
Науковий керівник: докт. пед. наук,
професор С. С. Вітвицька.*

Специфіка навчальних можливостей ділової гри як методу активного навчання в порівнянні з традиційними методами навчання у вищій школі

Оскільки головним завданням вищої школи є підготовка озброєного системою знань зі спеціальності висококваліфікованого спеціаліста, у педагогів виникає необхідність застосовувати й реалізувати гнучкі педагогічні технології, поєднуючи всі можливі форми діяльності. Як вказує А.Вербицький, “послідовна трансформація однієї форми діяльності навчання в іншу все більше наближається до форм організації професійної діяльності, але не втрачає своїх педагогічних властивостей і можливостей” [2, 208].

Використання ділових ігор у професійній освіті (зокрема у педагогічних вищих навчальних закладах) залишається дотепер недостатньо дослідженою проблемою. Зокрема, не повною мірою виявлені дидактико-пізнавальні можливості ділових ігор у процесі професійного становлення майбутніх учителів.

На доцільність і необхідність використання ділових ігор у підготовці фахівців звертали увагу В.Бабурін, М.Бірштейн, Я.Бельчиков, А.Вербицький, С.Гідрович, Т.Долбенко, В.Єфімов, В.Комаров, Н.Кудінова, І.Куліш, І.Мамчур, П.Підкасистий, В.Рибальський, І.Ситник, Т.Хлебнікова, В.Христинко, Ж.Хайдаров, П.Щербань та ін. Вони наводять загальні правила організації, конструювання й проведення ділових ігор. Проведено дослідження та здійснено обґрунтування можливостей ділової гри у різних галузях науки та умов цілеспрямованого застосування ігрової діяльності в процесі формування професійних умінь і навичок (Я.Бельчиков, А.Вербицький, В.Єфімов, А.Ліфшиць, С.Хруцький та ін.) [3, 160-178].

Ігрові технології займають особливе місце в навчанні. Вивченням ділових технологій займалася Т. Калашнікова (розглядає їх у світлі освітніх інновацій), М. Воровка (у системі підготовки конкурентоздатного фахівця), В. Трайнев (як інтенсивні педагогічні технології). Питання розробки, впровадження і використання ділових ігор у професійній підготовці фахівця розкрито у працях А. Вербицького, В. Коваленко, І. Носаченко, П.Олійника. Вагомий досвід використання ділових ігор у підвищенні кваліфікації управлінських кадрів знайшов відображення у працях вітчизняних та зарубіжних дослідників (М.Бірштейн, В.Галушко, Ю.Геронімус, Р.Грап, К.Грей, М.Крюков).

На сучасному етапі розвитку освітнього простору в Україні виникла гостра необхідність орієнтації змісту і технологій навчання на розвиток індивідуальності майбутнього спеціаліста, які б максимально були спрямовані на професійне вдосконалення під час фахової підготовки. Такі підходи стали ще більш актуальними у зв'язку із входженням України у Болонський процес. Суттєвим потенціалом у цьому аспекті володіють інтерактивні технології навчання. Серед таких технологій чільне місце посідають ігрові технології [6; 9].

Мета статті – проаналізувати можливості ділових ігор як методу активного навчання порівняно з традиційними методами навчання у вищій школі.

„Ділова гра – форма відтворення предметного і соціального змісту професійної діяльності, моделювання систем відносин, характерних для даного виду практики” [8].

Освітня функція ділової гри дуже значуща, оскільки „ділова гра дозволяє задати в навчанні предметний і соціальний контексти майбутньої професійної діяльності і тим самим змоделювати більш адекватні порівняно з традиційним навчанням умови формування особистості фахівця” [1, 128].

Специфіка навчальних можливостей ділової гри як методу активного навчання, порівняно з традиційними методами, полягає в наступному:

1) „У грі відтворюються основні закономірності руху професійної діяльності й професійного мислення на матеріалі динамічно породжуваних і

вирішуваних спільними зусиллями учасників навчальних ситуацій” [1, 132]. Іншими словами, „процес навчання максимально наближений до реальної практичної діяльності керівників і фахівців. Це досягається шляхом використання в ділових іграх моделей реальних соціально-економічних відносин” [7, 4].

2) ”Метод ділових ігор являє собою не що інше, як спеціально організовану діяльність з операціоналізації теоретичних знань, перекладу їх в діяльнісний контекст. Те, що в традиційних методах навчання „віддається на відкуп” кожному учню без урахування його готовності й спроможності здійснити необхідне перетворення, в діловій грі набуває статусу методу. Відбувається не механічне накопичення інформації, а діяльнісне розпредмечування якоїсь сфери людської реальності” [4, 63].

Серед переваг ділових ігор у навчальному процесі можна виділити такі: гра дозволяє радикально скоротити час накопичення професійного досвіду; гра дає можливість експериментувати з подією, пробувати різні стратегії вирішення поставлених проблем; у діловій грі „знання засвоюються не про запас, не для майбутнього застосування, не абстрактно, а в реальному для учасника процесі інформаційного забезпечення його ігрових дій, у динаміці розвитку сюжету ділової гри, у формуванні цілісного образу професійної ситуації” [1, 129]; гра дозволяє формувати „у майбутніх фахівців цілісне уявлення про професійну діяльність у її динаміці” [1, 142]; ділова гра дозволяє набути соціального досвіду.

Останнім часом ділові ігри знаходять широке застосування в самих різних галузях підготовки фахівців у вищих навчальних закладах. Таким чином, в основі ділової гри лежить імітаційна модель, що реалізується завдяки діям учасників гри. На семінарських заняттях із практичним використанням ігрової технології відбувається поглиблення і закріплення знань студентів, удосконалюються вміння застосовувати їх на практиці. Ігрова діяльність виконує такі функції: комунікативну (засвоєння діалектики спілкування), ігротерапевтичну (перемога труднощів, які виникають у різних видах життєдіяльності), діагностичну (сприяння самопізнанню), соціалізаційну (включення в систему суспільних відносин). Ділова гра дає можливість студентам не боятись помилок і активізувати власний творчий потенціал. Учасники гри стають конкретними носіями виробничих відносин, які складаються в колективі [10].

Отже, моделюючи або імітуючи умови і динаміку відносин між студентами, ділова гра служить засобом актуалізації, застосування і закріплення знань і засобом розвитку комунікативної компетентності. Цей ефект досягається за рахунок взаємодії учасників гри [5]. Ділова гра спонукає майбутнього викладача оволодівати інноваційними технологіями.

Список використаних джерел

1. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход: метод. пособие / Вербицкий А. А. – М.: Высш. шк., 1991. – 207 с.
2. Вербицкий А. А. Деловая учебная игра / Вербицкий А. А. // Основы педагог. и психол. высш. шк. – М., 1986.
3. Воровка М. І. Ділова гра як засіб підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності : дис... канд. пед. наук. / Воровка М. І. — Запоріжжя, 2007. — С. 160-178.
4. Гинзбург Я. С. Социально-психологическое сопровождение деловых игр / Гинзбург Я. С., Коряк Н. М. // Игровое моделирование: методология и практика. – Новосибирск: Наука, 1987. – С. 61—77.
5. Євдокімов О.В. Ефективність нових технологій організації навчання студентів / Євдокімов О.В. // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2. – С. 161-170.
6. Педагогічні технології у неперервній професійній освіті: монографія /С. О. Сисоева, А. М. Алексюк, та ін.; за ред. С. О. Сисоевої. – К.: ВІПОЛ, 2001. – 502 с.
7. Платов В. Я. Деловые игры: разработка, организация и проведение: учебник / Платов В. Я. — М.: Профиздат, 1991. – 156 с.
8. Психология. Словарь / под общ. ред. А. В. Петровского, М.Г. Ярошевского. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
9. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: учебное пособие / Селевко Г. К. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.
10. Романишина Л. М. Роль ділових ігор у процесі підвищення комунікативної компетентності студентів-психологів [Електр. ресурс] / Романишина Л. М., Калаур С. М. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/NIO_2007/Pedagogica/18763.doc.htm

*Тетяна Кикла,
магістрант ННІ педагогіки.
Науковий керівник: канд. пед. наук,
доцент Н.Г.Сидорчук.*

Підготовка майбутніх учителів початкових класів до естетичного виховання учнів засобами образотворчого мистецтва: постановка проблеми

Зміни в політичному, економічному та соціальному житті держави вимагають формування гармонійно розвиненої особистості. Однак досвід найбільш розвинених країн світу в галузі науки, освіти та культури свідчить про необхідність радикальної перебудови у напрямі створення умов для дитини вільно розвиватися. Одним із шляхів розв'язання визначеної проблеми є підвищення якості професійно-педагогічної підготовки студентів педагогічних навчальних закладів.

Особливої ваги у розгляді зазначеного завдання потребує питання озброєння студентів комплексом умінь, що, з одного боку, традиційно вважаються прикладними (уміння співати, танцювати, малювати), з іншого –